

BARNAFRID
LINKÖPINGS UNIVERSITET

ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET
a.remisvar@regeringskansliet.se
a.jaam@regeringskansliet.se

Remiss: 2025-04-09
A2025/00432

Linköpings universitet - Barnafrids yttrande över slutbetänkandet *Frihet från våld, förtryck och utnyttjande* (SOU 2025:28)

Sammanfattning

- Barnafrid ser i utredningen en ambitiös och framåtsträvande jämställdhetspolitisk strategi mot våld, förtryck och utnyttjande. Frågan för Barnafrid är hur barn, unga och våld ska förstås utifrån delmål 6 intentioner. Ska och i så fall på vilket kan Nationella strategin för våld mot barn inkluderas i delmålet? Hur kan barnrättsperspektivet säkerställas?
- Delmål 6:s tydliga helhetsperspektiv på våld som en jämställdhetsfråga innebär att hedersrelaterat våld och förtryck bör inkluderas i målet. En handlingsplan kan tillgodose de specifika förhållande som kännetecknar HRV. Barnafrid menar också att det är viktigt att pojkars och mäns särskilda utsatthet blir tydligare framskriven.
- Barnafrid ser positivt på utredningens förslag om att inrätta ett nationellt samordningscentrum vid Jämställdhetsmyndigheten. En funktion av det slaget kräver en kunskapsstyrd organisations- och administrativ ledningsstruktur och medarbetare med expertkompetens.
- Förslaget om förstärkt uppföljning är nödvändig för att få till ett effektivare arbete mot våld. Barnafrid hade önskat ett kvalitets- och uppföljningssystem med ett större helhetsperspektiv samt närmare analys utifrån HUR indikatorerna kan brytas ner på regional och lokal nivå.
- Det krävs en parlamentarisk grundsyn för säkerställande och att göra strategin hållbar över den planerade tio-årsperioden. Politiken måste skapa

förutsättningar med långsiktiga basanslag för regioner, kommuner och andra centrala aktörer.

Barnafrid tillstyrker samtliga förslag men ser vissa utmaningar som diskuteras på s. 3–7.

I beredningen av remissvaret har Barnafrids arbetsgrupp deltagit.

För Barnafrid – nationellt centrum för kunskap om våld mot barn

Linköping den 16 juli 2025

Barnafrid
Laura Korhonen
Professor

Övergripande kommentarer

Barn, unga och våld – enbart en jämställdhetsfråga?

Utifrån ett jämställdhetsperspektiv är det en framåtsträvande strategi med tydliga och riktade uppföljningsbara mål. Den sjätte jämställdhetspolitiska målet är att anlägga ett helhetsperspektiv och möjliggöra en sammanhållen inriktning för arbetet med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer under den närmaste tioårsperioden.

Även Barnafrid sätter likhetstecken mellan våld och jämställdhet men menar **samtidigt att det utifrån ett barnrättsperspektiv krävs att våld också förstås utifrån andra aspekter än som en fråga om jämställdhet**. Det handlar inte minst om **ålder** som till stora delar styr barn och ungas strukturella livsvillkor i samhället. Barns och ungas utsatthet har i utredningen blivit en förbisedd dimension.

Barnafrid ser både möjligheter och utmaningar att inkludera det vålds- och brottsförebyggande arbetet för barn och unga i det sjätte delmålet. En central fråga är hur det sjätte delmålet förhåller sig till den nationella strategin *En uppväxt fri från våld* (2022:70) som utredningen är ett pågående arbete som har ”relevans för arbetet mot våld inom ramen för det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet” (s. 299). I 9.4.5 presenteras utredningen men på vilket sätt den kan kopplas och vad i relevansen består i diskuteras inte.

Barnafrid kan se en tydlig relevans och överlappning mellan de båda strategierna; en del av det våld som barn och unga utsätts för inom familjen eller av andra närstående i släkt och nätverk är våld i nära relationer.

Barn och unga som utsätts för våld i nära relation (exempelvis barnmisshandel, syskonvåld) är inkluderat medan övrigt våld mot barn och unga i förslaget till det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet till stor del saknas. Våld mot barn och unga ses inte som ett självständigt problem utan som en underkategori till mäns våld mot kvinnor.

Detta blir inte minst tydligt när barn och unga främst lyfts fram i samband med att våldsförebyggande insatser diskuteras (11.2.1). Barnafrid ser det som mycket positivt att detta ses som ett strategiskt område. Samtidigt är det viktigt att ett förebyggande arbete inte enbart kan handla om att förhindra framtida brotts- och våldshandlingar, vilket kan tolkas och förstås vara förslaget i det sjätte delmålet. Våld mot barn och unga måste alltid först och främst förstås utifrån ett

barnrättsperspektiv.

Barnafrid önskar därför att regeringen utifrån den ovan beskrivna problembilden om barn, unga och våld fortsatt diskuterar och problematiserar förhållandet mellan de två strategierna utifrån följande tre utgångspunkter:

- Våld mot barn och unga blir en del av del av det jämställdhetspolitiska delmålet

Styrkor:

Det finns ett helhetsperspektiv på barn, unga och våld i nära relationer.

Svagheter:

Det blir svårt att säkerställa ett barnrättsperspektiv i samband med barn, unga och våld.

Våld mot barn och unga kan inte ses som enbart en jämställdhetspolitisk fråga.

Barns och ungas utsatthet är underordnat andra grupper.

Barn, unga och våld kan inte enbart begränsas till att handla om våld i nära relationer

- Våld mot barn och unga i familj eller andra närstående inom släkt eller nätverk lyfts ut och ingår i den nationella strategin *En uppväxt fri från våld*.

Svaghet:

Barnafrid ser stora utmaningar i det förslag som har lagts fram i utredningen om en kommande nationell strategi för våld mot barn. Se Linköpings universitets (Barnafrid) remissvar (S2023/00244).

Fokus i *En uppväxt fri från våld* är barnmisshandel kopplat till våld i nära relationer medan andra former av barn och ungas utsatthet är begränsad, exempelvis digitalt våld och när unga utsätts i offentliga och gängkriminella miljöer.

Styrka:

Säkerställande av barnrättsperspektiv när barn och unga

utsätts för våld.

- Våld mot barn och unga i familj eller andra närstående inom släkt eller nätverk (våld i nära relationer) inkluderas i de båda strategierna

Styrka:

Betydelsen av barn, unga och våld i nära relationer stärks och utgår från både ett barnrätts- som jämställdhetsperspektiv

Svaghet:

HUR det ett långsiktigt strategiskt arbetet ska genomföras utifrån två nationella strategier med olika utgångspunkter när det gäller våld är oklart och kan bli problematiskt.

Viktiga frågor att diskutera är: Kommer det att uppstå olika tolkningar om förståelse och hanteringen av våldsfrågan? Skulle det i så fall kunna få betydelse för prioritering av insatser och målgrupper och att fästa större vikt vid vissa våldsformer?

Ett nationellt samordningscentrum

Barnafrid ser positivt på utredningens förslag om att inrätta ett nationellt samordningscentrum vid Jämställdhetsmyndigheten. En sådan struktur kan bidra till ökad långsiktighet, samordning och kunskapsstyrning i arbetet mot våld. Vi ser särskilt positivt på att **flera centrala myndigheter föreslås få instruktionsenliga uppdrag** att delta i det **myndighetsgemensamma arbetet**, vilket kan bidra till att samverkan inte längre blir beroende av kortsiktiga projekt eller enskilda individers initiativ utan vilar på tydliga mandat.

En samordningsfunktion av det här slaget kräver en **kunskapsstyrd organisations- och administrativ ledningsstruktur med representation från övriga myndigheter**. Medarbetare måste inneha **expertkompetens med vetenskaplig förankring** för att uppnå en tillfredställande kunskaps- och kvalitetsnivå för att kunna arbeta med så komplexa frågor som våld och utsatthet på en strategisk nivå.

Barnafrid kan se vissa utmaningar när det gäller **gränsdragningar och ansvarsfördelning**. Det kommer att kräva tydlighet från Regeringskansliet vilket **mandat, ansvar och roll samordningscentrumet** ska ha i förhållande till berörda myndigheterna. Lika viktigt är det för **Regeringskansliet att samordna sina uppdrag**, från de olika departementet, så att myndigheternas regleringsbrev överensstämmer med hur centrumet organiserar och strukturerar arbetet kring implementeringen av den nationella strategin.

Utifrån tidigare diskussion som förts om hur den nationella strategin *En uppväxt fri från våld* ska förstås och förhålla sig till det sjätte jämställdhetsmålet blir frågan även aktuell när det gäller samordningsfunktionen. Barnafrid ser det som ytterst viktigt att ärendet när det gäller **placeringen av en nationell strategi när det gäller våld mot barn ytterligare utreds**.

Utifrån utredningen (2022:70) skulle Folkhälsomyndigheten ansvara för implementeringen av den nationella strategin för våld mot barn, vilket Barnafrid ställde sig kritisk till. I samband med det nya förslaget om ett samordningscentrum för våld aktualiseras åter igen frågan. I Barnafrids remissvar lyfte vi just fram Jämställdhetsmyndigheten som en aktör som skulle kunna samordna våldsfrågor. **Det är av yttersta vikt att arbetet mot våld samordnas och inte placeras på olika myndigheter.**

Uppföljning – indikatorer – resultat

Barnafrid delar utredningens konstaterande att det finns flera utmaningar med att följa utvecklingen när det gäller det strategiska arbetet för att nå det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet.

Förslaget om förstärkt uppföljning är därför nödvändig för att få till en effektivare och mer systematiskt genomförd implementering. Barnafrid kan inte nog betona vikten av **uppföljning och utvärdering på regional och lokal nivå, dvs i verksamheterna praktik**.

Barnafrid hade därför önskat ett kvalitets-och uppföljningssystem med ett större **helhetsperspektiv** samt närmare analys utifrån **HUR indikatorerna** kan brytas ner på regional och lokal nivå. Det är inte minst ett led i att ge bättre förutsättningar för att **insatsområden och konkreta förslag som bygger på ett kunskapsbaserat förhållningssätt ska kunna realiseras och genomföras**. Barnafrid ser därför ett fortsatt stort behov av fortsatt utveckling av indikatorer och uppföljning.

En parlamentarisk grundsyn

Slutligen menar Barnafrid att det krävs en **parlamentarisk grundsyn för säkerställande och göra strategin hållbar** över den planerade tioårsperioden.

Politiken måste skapa förutsättningar med långsiktiga basanslag för regioner, kommuner och andra centrala aktörer. Förutom en **långsiktig och planerad finansiering** som inte bygger på projekt krävs att det måste finnas en respekt för institutionerna. Implementering av en nationell strategi kräver stabila **myndigheter** som kan genomföra sitt uppdrag på ett långsiktigt och systematiskt ordnat sätt.